

Forfatter: Møller, Poul Martin

Titel: Skrifter i Udvalg

Citation: Møller, Poul Martin: "Skrifter i Udvalg", i Møller, Poul Martin: *Skrifter i Udvalg*, udg. af HANS BRIX ; SOPH. MICHAËLIS ; CARL S. PETERSEN ; POUL TUXEN , 1930, s. 439.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-moeller02val-shoot-idm140573400904384.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Skrifter i Udvalg

STRØTANKER FRA 1826-31.

Fra Poul Møllers femaarige Ophold i Norge, da han som Professor i Filosofi ved Kristiania Universitet levede meget ensomt, fuldt optagen af sine Studier og ellers intet producerede, skriver sig et ret stort Tal af Aforismer. Omtrent Halvdelen af disse bestaar af en Række løsrevne Betragtninger over de filosofiske Spørgsmaal, som paa denne Tid laa ham mest paa Sinde, saaledes for det første en Del Bemærkninger om Forholdet mellem den saakaldte naturlige Menneskeforstand og Erfaringsvidenskaberne og den spekulative Filosofi, navnlig det hegelske System, som han nu søgte at tilegne sig; dernæst en Mængde Refleksioner over den bedste Stil i filosofiske Skrifter, hvorved Poul Møller forberedte sig til en Gang i Tiden at fremtræde som Skribent i dette Fag; endelig nogle lagttagelser i Erfaringspsykologien, som han vedblev at dyrke. Den anden Halvdel af Aforismerne er dels en Række spredte lagttagelser af Livet, hvoriblandt nogle faa om Forfatterens Yndlingsgenstand, Affektationen, dels, som i de tidligere Afdelinger, nogle løse Bemærkninger om Religion, Kunst og Videnskab, herunder nogle Stykker af filologisk Indhold. I denne Udgave, hvor der er udeladt en større Mængde, især dog af de filosofiske Aforismer, godt og vel en Tredjedel af det hele Tal (omkring 250), meddeles først de Strøtanker, der har et mere almindeligt Indhold, i den ovenfor antydede Rækkefølge, derpaa, ligeledes i den opgivne Orden, de filosofiske Aforismer.

302

Scribere, quod occultari velis, intemperantis est. »Det er et Kendetegn paa et uresigneret Sindelag at skrive, hvad man ønsker at skjule«. (Cicero Acad. I, Beg.). - *Kong Laurins Krønike* er en gammel dansk Oversættelse af Eventyret »Der Rosengarte« (af Didrik af Berns Sagnkres). 440 Dværger har gjort sig usynlig ved Hjælp af en Dølgemat; men »Kong Diderik ledte, hvor Græsset randt, / og fandt omsider den lille Mand«.

303

En forfjasket, befingret Blomst, smlgn. »De fleste Mandfolk ligner en forfjamset Rose«, som er citeret I, 181 af Poul Møllers første Notitser til Novellen, hvorimellem nogle af hans første Aforismer som: »Et Nul kan ej maskeres ved Skønskrift« (I, 172).

304

Pagliaccio er Navnet paa en dum Figur i Maskekomedien, S. 322 skrives *Bajazzo*. - *Venditatio* er Udstilling af Varer til Salg.

305

Tetens' Lovtaler, se Anm. t. 285.

309

κατ' ἄνθρωπον, *ad hominem*, som en Indrømmelse til den menneskelige Svaghed.

311

Winckelmann henviser til S. 285, Afor. 2.

315

Ynglingen, der saa Turandot. Gozzis Turandot, Prinsesse af Kina, 2. Akt, 4. Optrin, oversat af Meisling 1825. Med Tanken kan sammenlignes Digtet Revuen Str. 9-14 (I, 107 f.). - *Kærlingen, der glemte sine Runer* usikker Hentydning til Myten om Thor og Groa. - *Skildringer af Livet*, Haandskriftet har her det udstregede Ord: Noveller. - *Chaos infusorium*, en Vandmasse, der vrimler med Infusorier.

320

Det er et Slags videnskabelig Renlighed o. s. v. Hertil i Hs. en ældre Form: Af Pænhed at tage varlig ved det virkelige, som med Handsker paa - og med plump Ostentation at hente alle sine Lignelser fra et Saltmadsfad og anse det for Kraft og Dygtighed.

322

Qui in disputando etc., som viser sig underlegen i en Disputats, i Virkeligheden den underlegne (maaske skrevet paa Latin, fordi de akademiske Disputatser i tidligere Tid foregik paa dette Sprog).

323

Af Ciceros Afhandling om Statsforfatningen (de republica) blev omtrent en Fjerdedel fundet i Vatikansbiblioteket i 1822.

324

Begrebernes Plantegeografi. J. F. Schouws Grundtræk til en almindelig Plantegeografi udkom 1822 (Alexander v. Humboldts *De distributione geographica plantarum* 1815 -25).

325

Rationes prudentiæ etc. d. e. Anstandsregler.

441

326

Sapere aude d. e. Vov at bruge din Fornuft (Horats Epist. I, 2, 40).

327

Plebis litterariæ membra, den (u)videnskabelige Almue eller de litterære Plebejere.

330

J. E. v. Berger var i sin senere Periode som Forfatter af spekulative Værker (paa Tysk) over »Verdensaltet« og »Videnskabens Grunddrag« Discipel af Schelling og Steffens.

332

Metallets ubearbejdede Stufer, Germanisme som Schacht o. fl. Bjærgværksord: ren Malm uden metalliske Dele.

338

De usammenhængende ere for slette til at være onde. Smlgn. Lad andre klage over, at Tiden er ond; jeg klager over, at den er ussel (S. Kierkegaards Diapsalmata Nr. 41).